

JULAFTON – MÄSSAN TIDIGT PÅ KVÄLLEN

Första läsningen: **Jes 62:1-5** (*Herren har dig kär*)

Julafton är här – även om detta bara är **kvällsmässan** och inte **midnattsmässan**, som följer i natt. Tycker du att adventstiden har varit lång? Israels barn fick vänta hundratals år på Messias! Den julglädje vi märker hos profeten Jesaja var bara en skymt, långt i fjärran, av Betlehemsstjärnan, änglasången över stallet, herdarnas glädje och det nyfödda barnet i Marias famn. Vissa katoliker fastar hela denna dag fram till kvällen. När mörkret faller öppnas dörren till vardagsrummet och där står julgranen i strålande glans. Tillbakahållen förväntan får explodera. Festen börjar.

Det gamla Israel kände inga större familjefester än **bröllop**. Gud är kärleken (se *Katolska kyrkans katekes*, nr 218-221; Jfr Joh 4:8, 16). Därför blev Ordet människa (Joh 1:14) och därför spred Jesus **feststämning** kring sig. *Inte kan ni väl få bröllopgästerna att fasta så länge brudgummen är hos dem?* sa han (Luk 5:34). Guds brud, Sion, dvs. Jerusalem som upprättas och kröns med diademmet (v. 2-3), är Maria, och med henne alla i Gudsfolket som tror på hennes son. Detta Jerusalem *skall få ett nytt namn: Ekklesia*, kyrka (*Katolska kyrkans katekes*, nr 751). Du som delar Marias glädje denna kväll, var du än är, ensam eller i familj: jubla – *Herren har dig kär!* (v. 4).

Andra läsningen: **Apg 13:16-17, 22-25** (*Paulus vittnesbörd om Messias, Davids Son*)

Högtidligt som när en far eller mor läser julevangeliet (Luk 2:1-14) för sin familj sammanfattar Paulus Gamla och Nya testamentet – från Abraham, David och Johannes Döparen till Jesus. Vi märker att han har tagit över ett fast schema för förkunnelsen, *Traditionen*. Alla före Jesus var vägskyltar som pekade mot Jesus, även Döparen som många trodde var Messias. Allt på jorden proklamerar nu **Jesu födelse**, klockor, ljus, sång!

Evangelium: **Matt 1:1-25** (*Jesu Kristi, Davids sons, släkttavla*)
(Alternativ kortare läsning: Matt 1:18-25)

Messias skulle härstamma från **Abraham**, trons fader, och uppfylla löftet till honom om ett heligt folk, *talrika som stjärnorna på himlen och som sanden på havets strand* (1 Mos 22:17). Han skulle vara den ättling till **David** som Gud lovade skulle få härska över Gudsfolket för evigt (2 Sam 7:16). Han skulle **födas av en jungfru** som Jesaja profeterade (Jes 7:14). Säg: vilket av detta stämmer inte på vår Herre Jesus Kristus, den Uppståndne, kyrkans och universums Herre (Matt 28:18-20)? Barnet i Betlehem är genom adoption Josefs son, av Davids ätt, och genom Maria *det gudomliga barnet* som Jesaja såg (Jes

9:6). Kvinnorna i släkttavlan hade tillhört olika män. Maria – deras motbild – tillhörde med kropp och hjärta **Gud**. Josef visste om Marias hemlighet och vad som hänt med Sakarias och Elisabet (Luk kap. 1). Hur kunde han vilja skiljas från henne? ”För att rädda henne från förtal” brukar vi säga, men sanningen kan vara att Josef kände sig ovärdig ett så stort ansvar, han bävade inför uppgiften. Denna ödmjukhet gjorde honom till **rätt man**.

JULNATTENS MÄSSA (MIDNATTSMÄSSAN)

Första läsningen: **Jes 9:2-7** (*En son blir oss given*)

Det gudomliga barnet föds på natten. Våldet ska ta slut, ett fredsrrike börja. Midjaniterna var ett folk som plågade Israel men besegrades av Gideon (Dom kap. 6-8). Det ”välde” som läggs på Frälsarens axlar (v. 6) blir **korset**, hans ”kungatron”.

Andra läsningen: **Tit 2:11-14** (*Guds nåd har blivit synlig*)

Titus var en av Paulus trognaste medhjälpare. Paulus betonar Guds Ords fysiska ankomst i världen (jfr 1 Joh 1:1-7; Joh 1:1-18). Guds nåd *läror oss att säga nej* (v. 12). Det kräver mod. *Vår store Gud och frälsare Kristus Jesus* (v. 13) är en högtidlig proklamation av vem som *verkligen* styr världen.

Evangelium: **Luk 2:1-14** (*I dag har en frälsare fötts åt er*)

En av Sveriges mest absurda lagar är förbudet mot bön vid skolavslutning i kyrkan. Vi ska alla stå inför Guds domstol och då kommer ingen att önska ett böneförbud, för då kommer alla att behöva be om nåd! Högmot i statens namn stod även de romerska kejsarna för. De ville tituleras ”Herre” och ”Frälsare”. Ordet ”evangelium” (glatt budskap) är taget från deras värld. ”Den goda nyheten” kunde syfta på att en kejsarson hade fötts eller blivit regent. Nattens julevangelium är alltså en provokation. Änglakören över Betlehem kan jämföras med ett gäng ungdomar idag som protesterar mot böneförbudet genom att be högljutt. Lukas scener är fulla av kontraster som visar **vilken skandal det var att Jesus inte blev rätt mottagen**. Kejsaren tror han styr världen och vill skattskriva sina folk. Sådana inkassobesök innebar stora lidanden (ibland t.o.m. tortyr). Gud använder denna hemska kampanj som ram för Messias födelse – i Betlehem som profetian sagt (Mik 2:5). Människor i socialt utanförskap (herdarna) får se Guds Son. Änglarna besöker inte kejsaren, inte filosoferna, inte översteprästen. Josef har möjligen haft en bit mark i Betlehem, och därför måste han dit. Han bör ha haft kontakter på plats – men han får inte tak över huvudet! Var slakten så missnöjd med hans unga brud att de inte unnade henne en säng ens när hon skulle föda? Var det för att de hört att hon väntade ett barn som

ryktet sa inte var Josefs? Är stallet och krubban ett *gömställe* – som när Moses mor gömde sin förbjudna baby (2 Mos 2:2)? Fick Maria överhuvudtaget hjälp med födandet – hon verkar ju ordna allt själv? Kristus, vår verkliga **Herre** och **Frälsare** läggs i en foderkrubba. Stallet – det motsvarar ett garage idag – stinker, är kallt och ohygieniskt. *Korsvägen* börjar redan här. Hon som nu kärleksfullt lindar sitt oplanerade barn kommer en gång – med darrande händer – att svepa sin son i linnetyg när han ska läggas i sin grav. Det ovänliga Betlehem skulle för all framtid profitera på sin kände son. Kyrkofadern Justinus vittnar på 100-talet om hur man pekade ut grottan där stallet stod. Det är några decennier efter att Lukas skrev sin berättelse (som väl bygger på intervju med Maria). Låt ditt hjärta vara Betlehem i natt, där Guds planer stör den gällande ordningen. Sjung allt vad du orkar. Med eller utan tillstånd.

JULDAGENS MORGONMÄSSA (JULOTTAN)

Första läsningen: **Jes 62:11-12** (*Se, din räddare kommer*)

Morgonen är en särskilt bra tid för bön. Gudstjänst tidigt på juldagens morgon är svensk tradition. Våra förfäder nickade nog till på bänkarna, fulla av julmat och öl, när de väl kommit in i värmen. I Betlehem finns det än idag kristna. De markerar sin närvaro med kristna symboler på hus och hem. Utanför staden kan man promenera och be på *Shepherds Field* – Herdarnas äng – där änglarna sägs ha visat sig. Jesajas ord från Gud till ”dottern Sion” måste ha tröstat jungfru Maria, inte minst när hon i framskriden ålder fick se kyrkan växa med alla *dem han vunnit* (v. 11). Hon själv blev ”den man söker sig till” (v. 12). Urkyrkan samlades kring henne (Apg 1:14), så som vi katolska kristna fortfarande gör. Hennes förbön är mäktig (Joh 2:3).

Andra läsningen: **Tit 3:4-7** (*Han räddade oss därför att han är barmhärtig*)

Det är vårt hopp att *vinna evigt liv* (v. 7). Detta hopp bygger på den *godhet och kärlek* som blivit *uppenbara* (v. 4) genom Guds Sons ankomst. Andens gåvor strömmar över oss (v. 6). Vi står som herdarna och skådar uppåt – badande i änglaljus.

Evangelium: **Luk 2:15-20** (*Herdarna fann Maria och Josef och det nyfödda barnet*)

Liksom himlens stjärnor ger vika när dagsljuset sprider sig från solen, så fick änglarna återvända till Gud när Jesusbarnet såg sin första morgon. Maria, jungfrun med sitt helhjärtade JA till Gud (Luk 1:38) är *gryningen* som förebådade dagen. Världen vaknade upp till en förändring, något den ännu inte kände till: Guds Ord finns synligt ibland oss. Skaparen har trätt in i sin skapelse,

blivit en av oss. Han behöver andras hjälp, måste lära sig av andra, kan gråta och lida. Herdarna berättade för alla vad de varit med om, och alla häpnade. Sedan återgick allt till det normala. Herdarna förblev herdar och även vi har en vardag som väntar. Vissa i byn trodde, andra tvivlade. Lukas betonar att ***Maria tog allt detta till sitt hjärta och begrundade det*** (v. 19). I kap 1:26-38 fick vi läsa hur hon **lyssnade** till Guds ord, i 1:39 hur hon genast **handlade** efter det. I 2:51 ska vi höra hur hon **bevarar allt i sitt hjärta**. Så är Maria modellen för dem som Jesus prisar saliga (Luk 11:27-28). Utsagorna om Marias inre liv kan bara härstamma från henne själv. Maria kan ännu ha varit vid liv omkring år 60 e. Kr. då Lukas hade tillfälle att göra sina efterforskningar i Heliga landet (när Paulus satt i fängelse två år i Caesarea – Apg 23:23 ff). Den vänlige läkaren Lukas kan lätt ha fått träffa henne eller i alla fall dem som kände henne. Lukas visar oss att julnatten gjorde Maria *kontemplativ*. Hon följde sedan sin son som en troende lärjunge under alla åren, såg allt på nära håll med egna ögon. Vi går i Marias fotspår och blir som hon när vi under kyrkoåret betraktar alla läsningarna i mässan, dag för dag.

JULDAGENS HÖGMÄSSA

Första läsningen: **Jes 52:7-10** (*Hela jorden skall se hur vår Gud räddar oss*)

Den härliga bilden med budbäraren som full av glädje springer över bergen visar vad **evangelisering** ska vara. *Det är inte så att vi vill råda över er tro, nej, vi vill hjälpa er till glädje* skriver aposteln Paulus (2 Kor 1:24). Herdarna i Betlehem berättade ivrigt för alla de mötte om den heliga nattens händelser. ”Tänk, änglarna talade till oss! Ängeln sa: jag bär bud till **er** om en stor glädje” (Luk 2:10). Nattarbetarna som låg på fälten kring sin eld hade låg social status. Men de var utvalda! Var det för att de var just herdar i Betlehem – som den legendariske kungen David i början av sin karriär, tusen år tidigare? Var det för att de bad mycket under stjärnhimlen? Eller var det bara på grund av Guds godhet? *Brist ut i jubel, Jerusalems ruiner* (v. 9). Vem känner inte så inför utgrävningarna i det Heliga landet och de stenar, föremål och platser som varit med om frälsningshistorien? Svindlande tanke: vi är bara *meter* från ställen där Jesus och Maria varit! Vi kanske korsar deras spår!

Andra läsningen: **Heb 1:1-6** (*Gud har talat till oss genom sin son*)

Herdarna imponerades, ja förfärades vid synen av änglarna över Betlehem (Luk 2:9). Så är det alltid i Bibeln. Guds tjänande andar får oss att känna oss små och hjälplösa. De vet mer än vi, ser Guds ansikte och kan utföra oerhörda saker. Denna läsning flyttar vårt fokus till barnet i krubban: han är långt mer än änglarna. Han är *utstrålningen av Guds härlighet och en avbild av hans väsen* (v. 3). Han är vad vi är skapade att vara (1 Mos 1:27; Ps 8:6) men utan den synd

som vanställer vår ursprungliga andliga skönhet. Barnet i krubban är en ny början. För vår skull.

Evangelium: **Joh 1:1-18** (*Ordet blev människa och bodde bland oss*)
(Alternativ kortare text: Joh 1:1-5, 9-14)

Det är mäktiga ord Johannes här använder för att beskriva *det som var till från begynnelsen, det vi har hört, det vi har sett med egna ögon, det vi har skådat och har tagit på med våra händer* (1 Joh 1:1). Genom att inleda både sitt evangelium och sitt första brev med ordet ”i begynnelsen” leder Johannes oss tillbaka till Bibelns allra första ord om skapelsen (1 Mos 1:1). Barnet i Marias famn är **en ny skapelse**: paradiset, **livets**, återkomst mitt i vår dödsmärkta och trånga värld (jfr 2 Kor 5:17). *Ja, livet blev synligt, vi har sett det och vittnar om det, och vi förkunnar för er det eviga livet, som var hos Fadern och blev synligt för oss* (1 Joh 1:2). *Ordet blev kött och slog upp sitt tält ibland oss*, skriver han ordagrant (v. 14). Gud var i Gamla testamentet hos sitt folk i tälthelgedomen, under ökenvandringen, i det s.k. tabernaklet. Den nya närvaron är Jesu kropp och blod i mässan. Från honom utgår Guds **ljus** som gör att vi kan se på oss själva, på varandra och på framtiden med kärlek och hopp. Du slitna människa som läser detta, vad väntar du på? Lyft upp detta barn, spegla din själ i det. Se, vad Gud ger dig! Allt är nytt. Du kan börja om. Inget är för sent i ditt liv. Ingenting är någonsin för sent.

LÖRDAGEN 26 DECEMBER: STEFANOS, DEN FÖRSTE MARTYREN, fest

Första läsningen: **Apg 6:8-10; 7:54-60** (*Jag ser himlen öppen*)

När Josef fick veta av ängeln att Marias barn skulle *frälsa sitt folk från deras synder* (Matt 1:21), så fick han inte veta *hur* det skulle ske: genom korset. Inget ont fick hända det nyfödda Jesusbarnet! Josef räddade sin familj från Herodes soldater. Först när han var säker på att faran var över återvände han från gömstället i Egypten (Matt kap. 2). I dag, andra dagen i juloktaven, minns kyrkan vår förste martyr, diakonen Stefanos. Han stenades till döds bara några år efter Jesu korsfästelse. Denna fest slår ned som en blixtt mitt i julefriden, nästan störande. Den påminner oss om *varför* Jesus blev människa. Stefanos öde (Apg 6-7) liknar Jesu passionshistoria i evangelierna. Han är en övertygande förkunnare i ord och gärning. Motståndarna kan inte sätta dit honom. Hans långa tal inför Sanhedrin, Stora rådet (Apg 7:1-53) – som inte ingår i dagens läsning – slutar med en kraftfull sammanfattning av Gamla testamentets profetiska kritik mot *det styvnackade folket* som ständigt motsatte sig Guds frälsningsplaner (Apg 7:51-53; jfr 2 Mos 34:9). Stefanos stenas till döds och en våg av förföljelser drabbar urkyrkan, pådriven av Saulus, som senare blir till Paulus. **Fanatism** känns igen på att den tar till våld när den inte får rätt. Äkta kristna

svarar inte med samma mynt. Med Jesus och Stefanos ber de: *Herre, förlåt dem, de vet inte vad de gör* (jfr Luk 23:34; Apg 7:60). Stefanos gjorde intryck. *Hade han inte bätt denna bön hade kyrkan aldrig vunnit Paulus*, skrev den helige Augustinus.

Evangelium: **Matt 10:17-22** (*Det är inte ni som talar, utan er faders ande talar genom er*)

I går sjöng vi med änglarna om fred på jorden och redan idag hör vi Jesus varna oss för människor: *Ni skall bli hatade av alla för mitt namns skull* (v. 22). När man älskar Jesus och är lycklig över att leva med Gud är det svårt att förstå **hatet mot kyrkan**. Det kan se ut som likgiltig ”tolerans” men snabbt slå om till fiendlighet om någon som Stefanos tar tron på allvar – som när du på julafton vill be och läsa ur Bibeln och några i din sekulariserade släkt vill få tyst på dig... Bli inte förvånad: Jesus förberedde oss på det (Matt 5:10-12). Krafter i vår sekulariserade västvärld främjar förakt för vår tro. De vill kunna kränka alla religioner (i ”yttrandefrihetens” namn). Vi kristna står ut med mycket och vänder ofta andra kinden till, men det gör inte andra religioner, och så sprids det ute i världen *hat mot det sekulära Västs arrogans* – ett hat som tyvärr drabbar just kristna i dessa länder. Kyrkor bränns och kristna mördas. **Hatets folk** möter oss från olika håll och de vet inte vad de gör. *Men alla vishetens barn har gett Visheten rätt*, säger Jesus (Luk 7:35). Därmed menas *Korsets barn* som inte vill återgälda ont med ont (Matt 5:38-48) men som vill lyfta världen upp ur fanatism och våld. Guds Ande talar genom alla som fredligt men klart påpekar hyckleri, orättvisor och gudlöshet såsom Stefanos gjorde (v. 19-20).

Söndagen efter jul: DEN HELIGA FAMILJENS FEST

ÅRGÅNG C

(Prästen kan idag välja att ta första och andra läsningen från årgång A istället, d.v.s. Syr 3:2-6, 12-14 och Kol 3:12-21).

Första läsningen: **1 Sam 1:20-22, 24-28** (*Så länge han lever skall han tillhöra Herren*)

En lång rad kvinnor från Gamla till Nya testamentet är Guds viktiga medhjälpare i frälsningshistorien, som *Katolska kyrkans katekes*, nr 489, påpekar. I allt är Gud med: i längtan efter barn, i födelsen, i amningen, uppväxten och den svåra stunden då man måste släppa barnet ifrån sig för att det ska växa vidare på egen hand. Hanna stannar först hemma från pilgrimsfärden. Hon ville ge sitt barn all ömhet hon hade innan han skulle överlämnas till tempeltjänsten hos prästen Eli i Shilo – hon ville inte förlora en minut med detta barn som hon fått som en gåva från Gud (v. 22). Så vet även Maria att hennes son har en viktig bestämmelse i Guds plan. Hon håller honom fast intill sig när

hon tänker den svåra tanken: en dag måste hon släppa honom. Vi lämnar våra barn till kyrkans undervisning. Där ska de lära känna Jesus, som tar dem vid handen och går med ut i framtiden (en gång blir det utan oss!), han som är *evigt ung*.

Andra läsningen: **1 Joh 3:1-2, 21-24** (*Vi får heta Guds barn. Det är vi*)

Vad ger vi barnen med sig på vägen ut i livet? Dopet och tron – vetskapen om att de är *Guds barn* (v. 1). Varför måste vi släppa dem ifrån oss? För att vi inte räcker till, vi kan inte bli ALLT för dem, de ska inte bli kopior av oss. De är kallade att *bli lika honom* (v. 2). En dag skiljs vi ifrån dem, men både de och vi ska ”förbli i Gud”, ett favorituttryck hos Johannes. Då förblir Gud i oss (v. 24). Han vill ge oss ett rent hjärta som får *se honom sådan han är* (v. 2, jfr Matt 5:8; *Katolska kyrkans katekes*, nr 2517-2519). Vi ska älska varandra (v. 23) även när det är svårt. Då består banden.

Evangelium: **Luk 2:41-52** (*De fann honom i templet där han satt mitt bland lärarna*)

Femte mysteriet i *den glädjrika rosenkransen* får vi här. Det är en nyckelhändelse i den heliga familjens liv. Av allt som hänt under Jesu uppväxt togs bara den med i evangeliet. Den har starkt symbolvärde: under julen träffar många sin släkt och kanske även sådana som har *mist Jesus*, dvs. sin tro på honom (det kan vara den som läser detta). Maria miste Jesus som pojke och än värre: som vuxen man på långfredagen. Hennes tro belastades till det yttersta. Vår tro faller när vi ger upp hoppet. Då tappar vi orienteringen. Mitt i våra synder går det upp för oss hur långt vi har kommit ifrån honom. Vi ser oss omkring och springer runt *på gatorna och över torgen* (Höga V 3:2). Vi hittar Jesus igen i templet, dvs. kyrkan. Där samtalar han med lärarna, alltså kyrkans präster. Det ska vi också göra. Enligt samma mönster hittar vi tillbaka till *varandra*: inse vad vi mist i relationen, söka, ställa frågor, inte ge upp.